

МОДЕРНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ФІЗІОЛОГІЇ У ЗВ'ЯЗКУ З ВПРОВАДЖЕННЯМ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Микула М.М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (м. Київ)

Вступ. На сьогоднішній день жорсткі карантинні заходи поширилися на увесь світ, а навчання для всіх учасників освітнього процесу в умовах ізоляції стало новим викликом. В українській вищій школі поширення коронавірусної інфекції COVID-19 завдяки карантинним умовам навчання сприяли певним інноваціям. Необхідність запровадження карантинних обмежень та продовження освітнього процесу з використанням засобів дистанційного навчання стали справжнім випробуванням для освітян.

Система дистанційної освіти висуває не лише певні вимоги до рівня професійної підготовки і кваліфікації викладачів, а й володіння необхідними навичками організації навчальної діяльності в умовах сучасної оснащеності освітнього середовища [1].

Як традиційні, так і інноваційні засоби навчання мають місце у процесі підготовки студентів, тому постає проблема ефективного поєднання та використання у навчальному процесі засобів традиційного, комп'ютерно-орієнтованого, дистанційного та мобільного навчання. Вирішенням цієї проблеми буде впровадження нової форми організації навчального процесу – змішаного навчання, яке супроводжується поєднанням різних технологій та стратегій навчання (традиційного або очного, електронного, дистанційного, мобільного, онлайн-навчання) [4].

Змішана модель навчання – це модель використання розподілених інформаційно-освітніх ресурсів в стаціонарному навчанні із застосуванням елементів асинхронного й синхронного дистанційного навчання. Практикується як елемент стаціонарного навчання при проведенні аудиторних занять і в самостійній роботі студентів [2].

Обираючи форму навчання, враховують специфіку навчальної дисципліни, просторове розміщення студентів, матеріально-технічне оснащення та забезпечення кафедри, рівень цифрової компетентності викладачів та студентів, розклади занять.

Матеріали та методи. Для дослідження вказаної проблеми було використано методи узагальнення та порівняння, аналізу і синтезу, а також ряд теоретичних методів, пов'язаних з вивченням наукової літератури, періодичних наукових видань, навчально-методичних матеріалів. Пошук корисної інформації здійснювався в мережі Internet на українських і зарубіжних веб-сайтах.

Результати та їх обговорення. Сучасна система вищої медичної освіти при впровадженні технологій змішаного навчання раніше не базувалася на комплексному навчально-методичному забезпеченні, оскільки змішане навчання як окремий напрямок розвитку освіти не мав свого відображення в нормативних документах закладів вищої освіти.

Навчання у 2021-2022 навчальному році на кафедрі фізіології відбувалося за змішаною (аудиторно-дистанційною) формою навчання із забезпеченням необхідних протиепідемічних заходів та виконанням санітарно-гігієнічних вимог адаптивного карантину. Підставою для цього стали накази НМУ №568 від 25.08.2021 р. «Про організацію навчального процесу в осінньо-зимовому семестрі 2021-2022 навчального року» та №7 від 13.01.2022 р. «Про організацію навчального процесу в весняно-літньому семестрі 2021-2022 навчального року».

Для впровадження змішаної форми навчання кафедра фізіології скорегувала робочі навчальні програми за очною (аудиторною) та дистанційною формою навчання, розробила критерії оцінювання усних та письмових відповідей, затвердила їх на циклових методичних комісіях та у проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи, ознайомивши з ними студентів перед початком навчання.

Згідно наказу НМУ №812 від 08.11.2021 р. «Про проведення навчального процесу в осінньо-зимовому семестрі 2021-2022 навчального року в «червоному» рівні епіднебезпеки», було забезпечено синхронну, в режимі реального часу, аудиторно-дистанційну форму навчання як для студентів академічної групи (аудиторно), які відвідують навчальні заняття, так і для студентів академічної групи (дистанційно), які перебувають на лікарняному в зв'язку з підтвердженням випадку захворювання на COVID-19 або не мали змоги дістатися до місця проведення аудиторних занять.

При організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації освіти реалізовано три основні компоненти змішаного навчання під час навчального процесу [3]:

- традиційне навчання – традиційні заняття в аудиторії під керівництвом викладача;
- самостійне навчання – самостійна робота здобувачів вищої освіти: виконання практичних робіт, пошук навчальних матеріалів; робота у хмарних середовищах та з онлайн-сервісами;
- спільне онлайн-навчання – робота студентів і викладачів у режимі синхронної взаємодії онлайн, зокрема, проведення конференцій, вебінарів, форумів тощо.

Детальний аналіз моделей змішаного навчання та можливостей їх реалізації дає змогу виявити потенціал організації професійної підготовки здобувачів вищої медичної освіти. Під час організації змішаної форми навчання бажано звернути увагу на вимоги до професійної діяльності викладачів. При традиційному навчанні викладач є транслятором знань, а змішане навчання передбачає зміну ролі викладача, студенти більшою мірою залучаються до самостійного отримання знань. Викладач виступає в ролі помічника (іноді вживають термін «фасилітатор» з англ. «facilitate» – сприяти, полегшувати). Компетенція викладача полягає у полегшенні процесів навчання здобувачів вищої освіти, створенні для цього оптимальних умов, заохоченні та стимулюванні навчальної діяльності, допомозі та роз'ясненні навчального матеріалу у розв'язанні клінічних ситуаційних завдань.

На відміну від традиційних, комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання дають змогу не тільки візуалізувати об'єкт, явище або процес, який вивчається, але й здійснювати певні операції з ними, впливати на їх перебіг, змінювати певні умови їх функціонування. Таким чином, студент є активним учасником навчального процесу, у якого розвиваються навички пізнавальної, дослідницької, творчої діяльності [6].

Змішане навчання вирішує такі завдання:

- розширює освітні можливості студентів за рахунок доступності та гнучкості, з врахуванням їхніх індивідуальних освітніх потреб, а також темпу й ритму оволодіння навчальним матеріалом;
- стимулює формування суб'єктної позиції студента: підвищення його мотивації, соціальної активності, самостійності, рефлексії та самоаналізу і, як наслідок, підвищує ефективність освітнього процесу загалом;
- трансформує стиль педагога: забезпечує перехід від трансляції знань до інтерактивної взаємодії зі студентом, що сприяє формуванню процесу конструювання власних знань;

- персоналізує освітній процес: студент самостійно визначає свої навчальні цілі, способи їх досягнення, враховуючи власні освітні потреби, інтереси та здібності; викладач у цій ситуації є помічником студента.

Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання в закладах фахової передвищої та вищої освіти визначають, що змішане навчання є підходом, педагогічною й технологічною моделлю, методикою, що поруч з онлайн-технологіями спирається на безпосередню взаємодію між студентами та викладачами в аудиторії [5].

Змішане навчання поєднує використання освітніх цифрових ресурсів і багатьох онлайн-послуг для реалізації освітньої діяльності. Зокрема, такими засобами можуть бути: системи управління навчанням (LIKAR_NMU, aTutor, Moodle, тощо), навчальні онлайн-курси (Prometheus, Coursera, EdEra, тощо), засоби для створення освітніх ресурсів та об'єктів (конструктори тестових завдань, форм та анкет, інтерактивних завдань), засоби комунікації та зворотного зв'язку, засоби організації спільної діяльності (особливо хмарні технології), засоби для створення співтовариств (на основі соціальних мереж, форумів, блогів), засоби для планування навчальної діяльності (електронні розклади, журнали тощо).

Доцільно надавати перевагу комплексним засобам для створення освітніх ресурсів, які містять інструментарій для управління навчальною діяльністю. Використання технологічних інструментів для створення цифрових навчальних матеріалів не повинно стати самоціллю при організації освітнього процесу на кафедрі. Потрібно врахувати всі аспекти навчальної діяльності, обґрунтувати необхідність впровадження того чи іншого засобу і розробити освітні цифрові ресурси для студентів та викладачів.

Висновки. У змішаному навчанні найважливішим аспектом є розподіл навчального матеріалу, що опановується в аудиторії, з тим, який вивчається в середовищі електронних інформаційно-освітніх джерел. Також потрібно звернути увагу на види діяльності, які виконуватиме студент, та методи навчання при різних формах організації навчальної роботи, систему моніторингу, контролю і самоконтролю знань. Отже, змішане навчання пов'язує два важливих компоненти: знання та вміння викладача і технологічні прийоми, що дають змогу організувати навчальний процес на достатньо високому рівні.

Змішане навчання – це новий та сучасний підхід до організації

навчання на кафедрі, що змінює його структуру і зміст, трансформує ролі викладача та студента і скерований на підвищення якості освіти.

Процес вивчення дисципліни стає більш відкритим, оскільки студенти самостійно керують своєю навчальною діяльністю. Такий підхід сприяє оптимізації часу і ресурсів, надає більше нових можливостей для набуття знань.

Список використаної літератури:

1. Апакіца В. В. Шляхи оптимізації якості навчального процесу за умов дистанційного навчання. Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р. Тернопіль, 2021. С. 35–37.
2. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. № 4. С. 1–14.
3. Будаєв В. Д., Заскалета В. Г. Організація змішаного навчання в умовах викладання педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 77, Т. 1. С. 125–129.
4. Теорія та практика змішаного навчання / В. М. Кухаренко та ін. ; за ред. В. М. Кухаренка. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
5. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf>
6. Ткачук Г. В., Стеценко Н. М. Аналіз засобів змішаного навчання у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Київ, 2018. Вип. 60. С. 173–176.

УДК 378.014.6:005.584.1:[378.091.214:616-053.2

МЕНЕДЖМЕНТ МОНІТОРИНГУ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 228 «ПЕДІАТРІЯ» В НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

Норейко С.Б., Виговська О.В., Кузик П.В., Нечаєв М.П.
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (м. Київ)

В Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця (НМУ) процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм (ОП) регламентуються згідно «Положення про організацію освітнього процесу в НМУ» за європейською кредитно-трансферною системою [1], «Положення про систему